Розділ VII. РЕЦЕНЗІЇ

DOI: 10.33766/2524-0323.90.288-290
УДК 343.97

Є. О. Письменський,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка
(м. Северодонецьк, Україна)
e-mail: ye.pysmensky@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-7761-7103>

ЩОДО ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Рецензія на кн.: Медичкий І. Б. Наслідки злочинності в Україні: теоретичні і прикладні аспекти: монографія. Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2020. 314 с.

Як не прикро, але кримінологічна категорія «наслідків злочинності» продовжує залишатися малодослідженою темою, попри її теоретичну й практичну значущість. Відсутні комплексні, системні напрацювання зазначеної проблематики, а наявні обмежені рамками кримінологічної характеристики тієї чи іншої групи/підгрупи злочинців. Тому звернення Ігоря Медичкого до пізнання теоретичних і прикладних аспектів наслідків злочинності як одного із важливих її кількісних параметрів, не викликає жодних сумнівів та заслуговує на підтримку. Тема, обрана дослідником як предмет наукового пошуку, перебуває в руслі потреб сучасної кримінологічної політики, разом яскраво демонструючи свій міждисциплінарний характер.

Ураховуючи важливість та складність багатьох сучасних проблем з'ясування реального обсягу, «ціни» (зокрема й можливості її обчислення в матеріальному еквіваленті) тих наслідків, які викликає для індивіда, суспільства, держави злочинність як відповідний соціальний конструкт, феномен, об'єкт постійного кримінологічного (у тому числі) вивчення та моніторингу, вони заслуговують на свій комплексний, усебічний аналіз на рівні фундаментальної наукової праці. Саме такою працею є, на моє переконання, монографія, яку нещодавно презентував доцент кафедри кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (м. Івано-Франківськ), кандидат юридичних наук, доцент Ігор Медичкий.

Структура монографії цілком відповідає логіці дослідження й поставленим завданням, що дозволило автору послідовно зосередитися на головних проблемах і способах їх розв'язання. Для дослідження питань, які охоплюють теоретичні й прикладні проблеми кримінологічної категорії наслідків злочинності, автор використовує широкий спектр методів (системно-структурний, порівняльно-правовий, статистичний, аналізу документів та ін.), що дало можливість вивчити відповідні засади різнопланово, розглянувши їх внутрішній зміст, а не лише зовнішні прояви.

Книга справляє позитивне враження не лише завдяки її якісному змісту й інформативній насиченості. Вона написана літературною українською мовою, сприймається

легко і з цікавістю (незважаючи на наявність значного масиву вдало підібраної статистичної інформації, а також таблиць, оптимальних та зручних для унаочнення отриманої кримінологічної інформації). Наведена інформація супроводжується грамотними коментарями, аналізом, мотивованими висновками й логічними поясненнями.

Особливо хочеться підкреслити ґрунтовний аналіз матеріальних та нематеріальних наслідків злочинності. Автор окреслює обсяг втрати людського потенціалу внаслідок різного роду форм протиправної поведінки, не обмежуючись при цьому статистикою безпосереднього спричинення фізичної шкоди особі (убивства, спричинення тілесних ушкоджень), але й аналізуючи криміногенні наслідки виробничого травматизму, надзвичайних ситуацій та катастроф, надмірної автомобілізації суспільства, поширення соціальних хвороб суспільства тощо. Без сумнівів, нематеріальні наслідки злочинності є більш складними для їхнього осмислення та встановлення також і через те, що прояви таких часто бувають віддаленими в часі. Здобутком є аналіз науковцем найбільш значущих нематеріальних наслідків злочинності на індивідуальному, суспільному та державному рівнях.

Звертає увагу комплексний (кримінально-правовий та кримінологічний) підхід дослідника до вивчення сучасної практики кримінального законотворення в державі. Ігор Медичкий не тільки аналізує якість кримінального закону, оцінюючи загальну спрямованість, переваги та вади внесених змін до Особливої частини КК України, а також відповідної законопроектної роботи. Він визначає «собівартість» праці вітчизняного парламенту з позиції фінансово-економічних затрат, демонструє конкретними прикладами недостатню увагу до обов'язкових вимог доцільності та соціальної обумовленості пропонованих змін, кримінологічної обґрунтованості, обов'язковості врахування наслідків їхнього прийняття (соціально-економічних, кримінологічних тощо). Автор обґрунтовано відносить витрати на діяльність органів кримінальної юстиції та суду до складових наслідків злочинності, аналізуючи при цьому їхню ефективність та «собівартість» для держави й суспільства.

Схвальної оцінки також заслуговує використання в монографії матеріалів судової практики, зокрема – практики Європейського суду з прав людини. Робота містить систематизацію та узагальнення практики судів першої інстанції, пов'язаної зі стягненням витрат на стаціонарне лікування потерпілих від злочинів осіб (підрозділ 2.1. монографії); розглядом справ про злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту, включаючи питання призначення покарань (підрозділ 2.1. монографії); розглядом справ про спричинення смерті потерпілій особі (ст.ст. 115, 118, 119, 121 КК України) (підрозділ 2.1. монографії); розглядом справ у спорах про недоговірні зобов'язання (відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду (підрозділ 3.2. монографії).

Такими, що на часі, видаються пропоновані науковцем зміни до кримінального, кримінального процесуального законодавства, розроблений ним проект Положення про Фонд компенсації шкоди потерпілим від умисних насильницьких злочинів, його статус, джерела формування, підстави і порядок виплати компенсацій жертвам. Викладене засвідчує прикладний характер проведеного дослідження; доводить, що автор творить спробу і практичного розв'язання установлених проблем, а не лише вдається до їхнього суто теоретичного осмислення.

Як і будь-яка по-справжньому творча та глибинна за своїм науковим опрацюванням й рівнем обраної проблематики праця, дослідження Ігоря Медицького не позбавлене окремих дискусійних положень. Проте вони жодним чином не впливають на високий науковий рівень цієї роботи, не піддають сумніву сформульовані автором результати. Зроблені висновки, усебічність та повнота дослідження зумовлюються ґрунтовною теоретичною основою та емпіричною базою, що вдало поєднуються, будучи використаними в сукупності. Проведене дослідження розширює і поглиблює сучасні уявлення про фундаментальну проблему наслідків злочинності, а здобуті результати та втілені в роботі нові ідеї можуть бути використані для подальшого наукового пошуку й розвитку комплексної теорії характеристики та протидії злочинності.

Глибоко переконаний у тому, що рецензована праця, будучи своєчасною та корисною подією в сучасному науковому житті української спільноти, становить серйозне академічне дослідження, що робить істотний внесок не лише в розвиток кримінологічної науки, але й у практику законотворчої та правозастосовної діяльності. Вона є корисною як для науковців, практичних працівників, викладачів, здобувачів вищої освіти, так і для широкого кола читачів, яких цікавить проблематика державно-суспільної протидії злочинності в Україні.

Рецензія надійшла до редколегії 17.07.2020

Письменский Е. А.,

доктор юридических наук, профессор,
заведующий кафедрой уголовно-правовых дисциплин
Луганского государственного университета
внутренних дел имени Э. А. Дидоренко
(г. Северодонецк, Украина)

О ПЕРСПЕКТИВНЫХ НАПРАВЛЕНИЯХ РАЗВИТИЯ КРИМИНОЛОГИЧЕСКОЙ НАУКИ

Рецензия на кн.: Медицький І. Б. Наслідки злочинності в Україні: теоретичні і прикладні аспекти: монографія. Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2020. 314 с.

Pysmenskyi Ye.,

Doctor of Legal Science, Professor,
Head of the Department of Criminal Law Courses
of the Luhansk State University
of the Internal Affairs named after E. Didorenko
(Sievierodonetsk, Ukraine)

ABOUT PROSPECTIVE TRENDS OF DEVELOPMENT OF THE SCIENCE OF CRIMINOLOGY

Review of the book: **Medytskyi, I. B.** (2020) *Naslidky zlochynnosti v Ukraini: teoretynchni i prykladni aspekt: monohrafiia*. Ivano-Frankivsk: Suprun V. P. [in Ukrainian].